

Domssøndagen 2022- Brandt Klawitter

Salme 50, GT Dan 7:9-14, Ep 2 Tess 1:1-10, Ev Matt 25:31-46, II Joh 5:22-29, 1.Kor 15:22-34

1.Korinterbrevet 15:20-28

I Faderens, Sønnens, og Den Hellige Ånds navn. Amen.

Før vi begynner, har jeg lyst til å nevne at denne gangen blir prekenen litt annerledes enn vanlig grunnet at jeg måtte forberede en tekstgjennomgang denne uken som jeg da tenkte å bruke til ukens preken. I dag skal vi gå gjennom en del av dagens tekster som står skrevet i Paulus' første brev til Korinterne i det 15. kapittel. Teksten finnes midt i Paulus' forsvar av kroppens oppstandelse, et tema som drøftes gjennom hele kapittel 15. Paulus ser nødvendigheten av et slikt forsvar grunnet påstander fra noen i Korint om at det ikke finnes noen oppstandelse av de døde (15:12), til tross for det faktum at Jesus sto opp fra de døde slik Paulus har forkynt i Korint. Her må vi huske at i Paulus' forklaring av evangeliet som han tok imot (15:1-4) ikke bare inkluderer Kristi død for våre synder (3), men også Kristi oppstandelse på den tredje dagen (4). Slikt sett ser vi at selv om korset er evangeliets sentrum, er evangeliet større og inkluderer *alt* som Gud *har gjort* for vår frelse.

Etter Paulus' forklaring av evangeliets kjerne og troverdighet, fortsetter han med å presentere saken (15:12) og hvilke konsekvenser det får om man skulle akseptere at de døde ikke skal stå opp. Hvis dette skulle stemme, måtte man jo først og fremst konkludere med at Kristus heller ikke kunne ha stått opp (13). Følgene av dette ville være at Paulus' forkynnelse bare var løgn og at han ville vært et falskt vitne for Gud (15). Ja, hele evangeliet ville være forgjeves og uten betydning. Videre ville det bety at Kristi stedfortredende lidelse og død ikke ville ha noen mening – *dere er ennå i deres synder* (17) og at håpet ville være ute for dem som har sovnet inn i Herren (18). De ville bare være døde og borte. Punktum. Så trekker han konklusjonen: *Har vi bare i dette livet satt vårt håp til Kristus, da er vi de ynkerdigste av alle mennesker.* (19)

I vår tekst i dag forklarer Paulus hva det betyr at Jesus faktisk har stått opp fra de døde. *Men nå er Kristus reist opp fra de døde og er blitt førstegrøden av dem som er sovnet inn.* Det er kanskje på sin plass å minne om at tittelen Kristus er den greske oversettelsen av det hebraiske Messias. Det vil si, Kristus kom som den salvede og utsendte av Gud. Han kom for å bekjempe all synd og ondskap, for å helbrede, og etablere og opprette Guds evige rike gjennom å knuse alle fiender; både synden, verden, djevelen, og døden. Han gjør det som Guds representant, Hans utsendte på den ene siden, og som menneskets høvding, menneskets representant, på den andre. Dagens tekst inkluderer også slike militaristiske begreper. Alle blir gjort levende etter sin tur, eller avdelinger, for eksempel. Vi ser det tydelig idet teksten går videre og fremstiller Kristus som *tilintetgjør all makt og all myndighet og velde* (24), og som *skal herske som konge til han får lagt alle sine fiender under sine føtter.* (25) Her må vi huske ordene fra evangeliene: at Jesus, menneskesønnen, er den som kom for å gå inn i den sterke hus og røve det han eier ved først å binde den sterke og så å plyndre hans hus. (jf. Mk. 3:27) Jesus er seierherren. Djevelen, de som er på lag med ham (dvs. verden), synden og døden er fiendene som *skal legges under Kristus' føtter.* Her er det «no holds barred». Det er Herren Sabaot – Herre hærskares Gud – det snakkes om.

Det er Han som allerede har stått opp fra de døde. Han er førstegrøden av dem som har sovnet inn. Uttrykket «førstegrøden» nevnes også litt senere i teksten (v. 23) og peker tilbake til 3. Mosebok 23:9-15. Det som er interessant når det gjelder førstegrødens fest, er at den nevnes rett etter feiringen av Påskefesten (23:4-8) og at førstegrøden skulle ofres dagen etter sabbaten, dvs. sannsynligvis på denne første søndagen etter påskefesten – dvs. Påsken, Kristi oppstandelsesdag! I hvert tilfelle var førstegrøden den aller første grøden som ble tatt fra åkeren, andre innhøstingsmarkeringer kom senere med pinse og «løvhyttefesten», men førstegrøden var et tegn, et løfte om det som skulle komme.

Vi kan også nevne at, mens vers 22 sier *alle skal bli gjort levende i Kristus*, oppstandelsen til *det evige liv* bare gjelder de som har sovnet inn i Jesus (jf. 1. Tess. 4) og ikke de som har avvist evangeliet og Guds Sønn (jf. Dan. 12:2; Mk. 16:16). Vers 23 gjør det tydelig idet det spesifiseres at de som blir gjort levende i Kristus, er «alle» som tilhører Kristus. Det er verdt å nevne i forbindelse med v. 20 at når det gjelder Guds folk taler Bibelen om døden som en slags søvn. (jf. 5Mos. 31:16; Dan. 12:2; Joh. 11:11; Apg. 13:36; 1 Tess. 4:14, 5:10) Helt siden kirkehistoriens begynnelse har kristne derfor benyttet begrepet *koimateria* eller «cemetery» – et sted hvor man sover – for en kirkegård.

Vers 21 begynner med analogien mellom Adam og Kristus. *For ettersom døden* (her ikke søvn) *kom ved et menneske, så er også de dødes oppstandelse kommet ved et menneske.* Teksten spesifiserer *hvem* disse mennene er i det påfølgende verset. (22) *For likesom alle dør i Adam, slik skal også alle bli gjort levende i Kristus.* Grunnteksten understreker spesifikke personer ved bruk av artikkelen, som ikke ses i norske eller engelske oversettelser. For Paulus omfatter begge disse historiske personene også alle som følger fra deres ætt. Gjennom Adam har alle etterkommere fått døden. Ved Kristus finnes det liv og oppstandelse.

Videre, med bruken av verbet «å dø» i denne sammenheng, understreker Paulus at døden er en fiende. Det er ikke noe som er naturlig, positivt, eller bra. Det er rett og slett en fiende og en følge av synden.

Dødens brodd er synden og dens kraft er trusselen som loven inneholder. Den er en følge av Guds vrede (Sal. 90:7) og Hans forferdelige dom. (jf. 1. Mos 3:19) Luther sa en gang at døden er den siste forkynneren; selv om alle andre skulle slutte å kunngjøre Guds vrede om menneskets elendige forfatning, ville døden likevel gjøre det. Slik er døden uten Kristus.

Språklig sett er det interessant at «å dø» høres ut som et aktivt verb, selv om det for oss føles passivt; vi lider jo døden. Den er noe som skjer med oss som Adams etterkommere. Døden har imidlertid et aktivt element. Idet vi synder, så dør vi. I motsetning til «å dø» står «å bli gjort levende» i samme verset. Her har vi et begrep hvor vi er helt passive. Å gjøre levende, er først og fremst noe som bare gjøres av Gud – dvs. Gud er antatt som den som handler her, selv om det ikke nevnes. Men, interessant er det når verbet har et subjekt, kan subjektet være Faderen (jf. Joh. 5:21; Rom. 4:17; 8:11), Sønnen (jf. Joh. 5:21; 1. Kor. 15:45), eller Den Hellige Ånden (jf. Joh. 6:63; 2. Kor. 3:6). Det passer overens med spørsmålet om hvem som reiste Kristus opp fra de døde? Var det Faderen, Sønnen, eller Ånden? Bibelen sier «ja» til alle tre! (jf. Apg. 4:10; Rom 6:4; Gal. 1:1; Ef. 1:20; Apg. 10:41; Rom. 14:9; Mt. 28:6; Joh. 10:18; Rom. 8:11).

(23) *Men hver i sin egen avdeling: Kristus er førstegrøden.* Vi har allerede kommentert «førstegrøden», men Luthers sammenligning med en fødsel er også interessant i forbindelse med dette verset. Hodet kommer først – og det er det vanskeligste – så kommer kroppen. Slik er det også med Kristus og Hans legeme, kirken. Det mest avgjørende har allerede skjedd! Kristus er oppstanden! Kirken, Hans legeme, følger ganske visst som sies med versets fortsettelse. *Deretter skal de som hører Kristus til, bli gjort levende ved hans komme.* (24) *Deretter kommer enden, når han overgir riket til Gud og Faderen, etter at han har tilintetgjort all makt og all myndighet og velde.* Med vers 24 skifter vi fokus. Med «enden» kan vi understreke to poeng. For det første sier det at verdens historie, tiden, kommer til å ta slutt. Himmell og jord skal visst forgå (jf. Mt. 24:35). De som setter sin litt til dette jordiske liv, stoler på det som er forgjengelig. Hvis våre hjerter bare er betatt av det vi har her og nå, kommer vi til å miste alt. For en kristen betegner imidlertid ordet «enden» mye mer. Det er historiens fullførelse og mål (jf. Luk. 21:28; 1. Kor. 1:8).

Før enden kommer, fortsetter imidlertid Kristi seierstog. Her siterer teksten først og fremst Sal. 110: *Herren sa til min Herre: Sett deg ved min høyre hånd, til jeg får lagt dine fiender til skammel for dine føtter!* Men, med bruk av ordet «all» viser teksten også til Salme 8 og at Kristus er den sanne oppfyllelsen av «menneskesønnen» som ble gjort lite ringere enn Gud, kronet med ære og herlighet (8:6). Salmen fortsetter: *Du gjorde ham til hersker over dine henders verk, alt la du under hans føtter.* (8:7; jf. Ef. 1:20-22; Heb. 1:13-2:9) Jesus Kristus er ikke bare sann Gud som levendegjør, men Han er også den sanne og bedre Adam som hersker over alle ting, og det spesielt med tanke på himmelen og den nye skapelsen.

Men først må Hans seierstog gå sin gang og alle ting må bli lagt under Hans føtter. Syndens makt var allerede ødelagt ved korset. Nå tar Han kamp mot alt det som motstår Ham og Hans ord. Han tar kampen mot *maktene, myndighetene, verdens herskere i dette mørket, mot ondskapens åndehær i himmelrommet* (jf. Ef. 6:12) og også *jordens konger som reiser seg og fyrster som rådslår sammen mot Herren og mot hans salvede* (jf. Sal. 2; Apg. 4:25-28). Han skal seire både nå og i tiden fremover (jf. Åp. 19 & 20) – selv om seieren nå er usynlig. Til sist kommer vår seier over døden, på den ytterste dagen. Som Paulus skriver til Tessalonikere, *For Herren selv skal komme ned fra himmelen med et bydende rop, med overengels røst og med Guds basun, og de døde i Kristus skal først stå opp. Deretter skal vi som lever, som er blitt tilbake, sammen med dem rykkes opp i skyer, opp i luften, for å møte Herren. Og så skal vi for alltid være sammen med Herren.* (1. Tess. 4:16-17) Og med det blir døden, den forferdeligste av alle fiender, ødelagt og tilintetgjort. (25) *For han skal herske som konge til han får lagt alle sine fiender under sine føtter.* (26) *Den siste fiende som blir tilintetgjort, er døden.*

I vers 27. og 28. bli vi minnet på at selv om Kristus hersker over alle ting, er Han selv underlagt Faderen. Vers 24 sa at *han skal overgi riket til Gud og Faderen.* Det største spørsmål her er hvordan disse tankene forholder seg til treenighetslæren. Betyr det at Faderen er større enn Sønnen? Med tanke på verbet «levendegjøre»/ å gjøre levende har vi allerede nevnt at der gjør Sønnen noe som også Faderen gjør. Det er rett og slett et guddommelig verk, og det viser at Sønnen er Gud selv. Som de historiske trosbekjennelser – spesielt Nicaenum og Athanasium – gir uttrykk for, er Sønnen, Kristus, etter sin guddommelighet av samme vesen som Faderen. Men, etter sin menneskelighet og ifølge Guds frelsesplan, underordner Sønnen seg Faderen. Faderen sendte Sønnen. Sønnens hode er Faderen. En slik underordning er ikke noe som strider imot Kristi guddommelighet.

Med det kan vi slutte av for i dag. Jeg tror tekstens utfordring er å la *teksten snakke for seg selv.* Man kunne lett prøve å minimalisere eller redusere dødens makt og fiendskap. Man kunne lett prøve å generalisere frelsen til alle. Oppstandelsens løfte og syndens tilgivelse og trøst loves imidlertid bare til de som er i Kristus ved tro. Dette er evangeliets budskap, og dette er budskapet som alene kan trøste ved graven og i møte med døden. *Men Gud være takk, som gir oss seier ved vår Herre Jesus Kristus!* Amen.